

ПОЧАТКОВА ОСВІТА

УДК 373.2:37.015.31:78

Л. І. Ніколаєнко,
аспірант

(Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка)

Ln78@list.ru

МУЛЬТИМЕДІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ МУЗИЧНО-ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ 6-7-РІЧНОГО ВІКУ

Анотація

Визначено роль мультимедійних технологій у процесі розвитку музично-творчих здібностей дітей 6-7 років. Виокремлено складові мультимедіа. Розкрито форми і методи практичного застосування мультимедійних засобів навчання на заняттях гуртка “Музична абетка” школи ранньої творчої орієнтації “Малюк”.

Ключові слова: мультимедійні технології, розвиток музично-творчих здібностей, діти 6-7-річного віку, складові мультимедіа, форми і методи практичного застосування мультимедійних засобів навчання.

Summary

The article defines the role of multimedia technologies in the process of developing musical and creative abilities of 6-7 year old children. The components of multimedia are identified.

Key words: multimedia technologies, developing of musical and creative abilities, 6-7 year old children, the components of multimedia, forms and methods of the practical application of multimedia studying facilities.

Постановка проблеми. Розвиток інформаційного суспільства зумовлює зміни у освітній системі. Одним з механізмів реформування системи освіти є упровадження сучасних мультимедійних технологій, які підвищують ефективність та якість освіти, стимулюють інтерес дітей до навчального предмета, розвивають їх загальні, спеціальні і творчі здібності. Важливість запровадження медіаосвіти до навчально-виховного процесу підтверджують ряд авторитетних міжнародних та європейських освітніх організацій (зокрема, ЮНЕСКО та Рада Європи).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання щодо використання мультимедіа в навчально-виховному процесі є предметом вивчення багатьох дослідників. На думку В. Імбер, застосування мультимедійних засобів сприяє більш глибокому розумінню навчального матеріалу, стимулює когнітивні процеси (сприйняття й усвідомлення інформації) [3, 11]. О. Бондаренко визначає дидактичні умови застосування мультимедійних технологій у процесі навчання в загальноосвітній школі [2, 13]. Г. Аствацатуров досліджує особливості використання мультимедійних навчальних посібників. Безпосереднім інструментом реалізації основних ідей інформаційно-комунікаційних технологій, на думку дослідника, є урок [1, 37]. Учені Г. Петку та Б. Ханте довели значення мультимедійних технологій у розвитку дитини.

Проте більшість дослідників розглядають упровадження мультимедійних технологій у загальноосвітніх та дошкільних навчальних

зкладах. Практичні аспекти їх використання в позашкільному навчальному закладі, зокрема з метою розвитку музично-творчих здібностей дитини, висвітлено недостатньо, що обумовлює вибір нашої теми.

Метою статті є аналіз форм і методів застосування мультимедійних технологій у процесі розвитку музично-творчих здібностей дітей 6-7 років (на прикладі занять гуртка “Музична абетка” школи ранньої творчої орієнтації “Малюк” Сумського Палацу дітей та юнацтва).

Виклад основного матеріалу. *Мультимедійні технології навчання* (multi – багато, media – способи, засоби) є сукупністю прийомів, методів, способів оброблення, зберігання й передавання аудіовізуальної інформації [4, 170]. Використання мультимедійних і програмно-інформаційних засобів, таких, як персональний комп’ютер, ноутбук, мультимедійний екран, сучасні освітні електронні програми дозволяє посилити інформаційну насиченість всього навчально-виховного процесу, ефективно розвивати креативні, зокрема музично-творчі здібності дітей.

Проаналізуємо форми і методи застосування мультимедійних технологій у процесі розвитку музично-творчих здібностей дітей 6-7 років на прикладі занять гуртка “Музична абетка” школи ранньої творчої орієнтації “Малюк” Сумського Палацу дітей та юнацтва. Електронні складові мультимедіа, що використовуються на заняттях гуртка, унаочнено у рис. 1.

Рис. 1. Складові мультимедіа, що використовуються в навчальному виховному процесі в позашкільному навчальному закладі

Розглянемо більш детально, як згадані вище складові реалізуються в навчально-вихованому процесі. Так, під час слухання творів “Дощик” С. Майкапара, п’єс з фортепіанного циклу “Дитячий альбом” П. Чайковського, знайомства з вокальними творами “Маленькі кошенята” Н. Вересокіної, “Дощик”, “От носика до хвостика” М. Парцхаладзе, “Пісня краплинок” Н. Ткаченко, музичних ігор “Кто пасётся на лугу?”, “Світлофор” використовуємо статистичні зображення, що відповідають змісту твору.

Поряд з живим виконанням прослуховуємо твори (зокрема, цикл “Пори року” А. Вівальді, “Марш” С. Прокоф’єва, “Лебідь” К. Сен-Санса, “Марш Чорномора” М. Глинки, “Шествие гномов” Є. Грига) за допомогою технічних засобів навчання: музичних центрів, ноутбуку, мультимедійного екрана. Організоване таким чином прослуховування музики розвиває музичну пам’ять, музичний слух, образне мислення, уяву дітей, пробуджує інтерес до музичних творів, допомагає глибше зрозуміти зміст музики.

Використання програм для відтворення музики дає можливість швидкого пошуку необхідних музичних творів та збереження великого обсягу музичної інформації. Ми застосовуємо як традиційні комп’ютерні програми KMPlayer, Media Player Classic, Winamp, так і інтернет-ресурси.

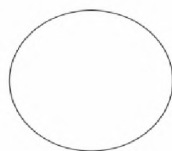
Прикладом ресурсів, що використовуються у нашій роботі, є наступні:

- <http://x-minus.me> – інтернет ресурс з численною базою аранжувань до відомих пісень, перевагою якого є опція зміни оригінальної тональності та темпу композиції;

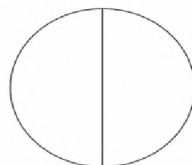
- <http://zaycev.net> – ресурс, де можна знайти музику за різними категоріями (виконавці, жанри, збірники), прослухати, а потім завантажити вподобану композицію;

- <http://muzofon.com> – сайт, у якому можна прослухати, а потім завантажити музику онлайн безкоштовно без реєстрації. Знайти потрібних виконавців можна з допомогою рядка пошуку, або скориставшись алфавітним покажчиком.

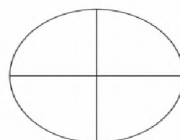
Для розвитку музично-творчих здібностей особливо важливим є використання інтерактиву. Зокрема, для ознайомлення дітей з ритмом, тривалостями нот за допомогою елементів методики “Піано-Райдуга” використовуємо сайт <http://immigrad.com>. Цікавими є візуальні таблиці ритму, розмальовки “Королівство ритмів”. Приклади таблиць для вивчення тривалостей нот представлено на рис. 2.

Король Ван

Принц та принцеса
Ва-Ні

Охоронці Ва-Ні-Е-Ні

Рис. 2. Таблиці-розмальовки для вивчення тривалостей нот

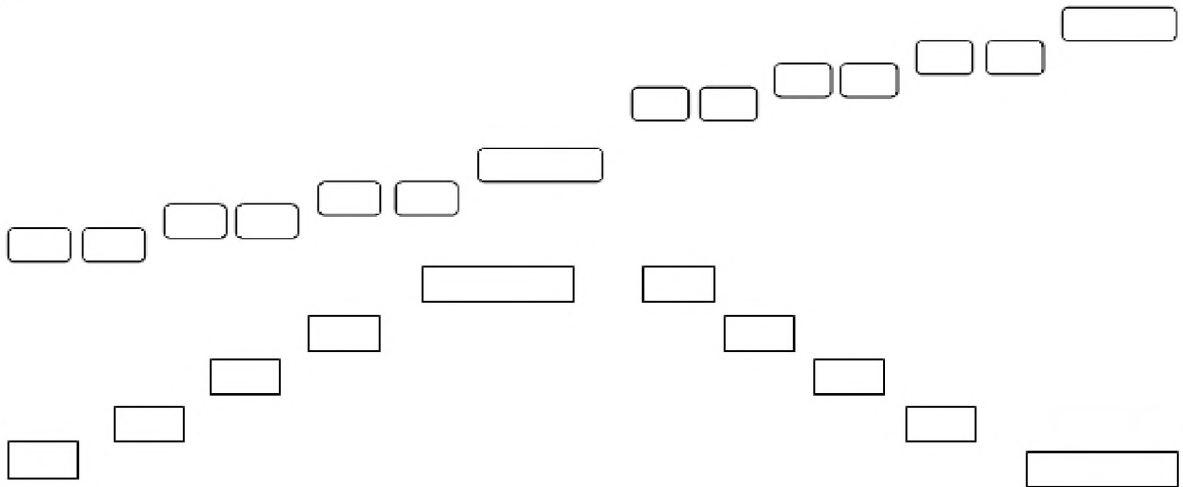
За допомогою онлайн-платформи <http://learningapps.org/> (розділи “Мистецтво” та “Музика”) розгадуємо музичні кросворди, знайомимося з

інформацією про жанри музики, творчістю відомих композиторів, музичними інструментами. Цей сервіс пропонує вправи, які можна використовувати в роботі з інтерактивною дошкою або як індивідуальні завдання для вихованців. Донедавна не було доступної української версії інтерфейсу, зараз її додано до переліку мов інтерфейсу сервісу: перекладені загальні текстові рядки та всі рядки, що стосуються різноманітних вправ.

Важливим є використання мультимедійних засобів при вивченні теоретичних понять. Так, при ознайомленні з поняттями “соло”, “дуєт”, “тріо” демонструємо на екрані виступи солістів, дуєту та тріо. При ознайомленні з музичними інструментами, прослуховуємо та переглядаємо на екрані інструменти, про які йдеться на занятті. Користуємося сучасними технічними засобами дозовано та фрагментарно, надаючи перевагу живому виконанню.

При розучування поспівок “Іжачок”, “Білочка”, “Ворон”, “Дятел”, “Зозуля” використовуємо малюнки вищезазначених звірів та птахів. За допомогою загадки підводимо до визначення назви поспівки.

Створюємо незвичайні ситуації, як-то отримання телеграми на адресу школи ранньої творчої орієнтації “Малюк”; подорож у Країну Музики, під час якої долаємо перешкоди та допомагаємо жителям музичної країни. Під час розучування поспівок “Сходинки”, “Жираф” використовуємо схеми напрямку руху мелодії, що демонструється на мультимедійному екрані. Приклади вищезазначених схем представлені на рис. 3.

Рис. 3. Схема напрямку руху мелодії поспівок

Активізує увагу дітей такий вид інтерактивну, як інтелектуальні розминки. За допомогою генераторів створюємо та використовуємо в роботі ребуси та кросворди. Для їх створення використовуємо сайти <http://rebus1.com/ua>, <http://crosswordus.com>.

Приклади ребусів та кросвордів, що упроваджуються на заняттях “Музична абетка”, наведено на рис. 4.

Рис. 4. Кросворди та ребуси, що використовуються в навчально-вихованому процесі з дітьми 6-7 років

Висновки і перспективи подальших пошуків у напрямі дослідження. Отже, упровадження мультимедії в навчально-вихований процес дозволяє розвивати музично-творчі здібності, а також підвищити його ефективність, урізноманітнити заняття, пробудити інтерес до музики. За допомогою мультимедійних технологій вихованці можуть одержувати знання з елементарної теорії музики, вивчати музику різних жанрів, стилів, напрямів, закріплювати отримані знання, співати відомі пісні в зручній тональності та темпі.

Проте не слід забувати, що мультимедіа є лише засобом реалізації мети заняття. Головне місце в навчально-виховному процесі відведено педагогу. Тож подальші наукові розвідки плануємо присвятити дослідженню педагогічних умов розвитку музично-творчих здібностей дітей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аствацатуров Г. О. Дизайн мультимедійного урока: методика, технологические приемы / Аствацатуров Г. О. – Волгоград : Учитель, 2009. – 133 с.
2. Бондаренко О. Дидактичні умови застосування мультимедійних технологій у процесі навчання педагогічних дисциплін студентів педагогічних університетів : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти" / О. Бондаренко; Черкас. нац. ун-т ім. Б. Хмельницького. – Черкаси, 2010. – 20 с.
3. Імбер В. Педагогічні умови застосування мультимедійних засобів навчання у підготовці майбутнього вчителя початкових класів : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти" / В. Імбер; Вінниц. держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського. – Вінниця, 2008. – 20 с.
4. Освітні технології: [навч.-метод. посібник] / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін.. / За заг. ред. О. М. Пехоти. – К.: А.С.К., 2003. – 256 с.

Стаття надійшла до редакції 11.09.2017